

**TO THE QUESTION OF THE THEORETICAL ESSENCE
OF THE INSTITUTE OF INFORMATION RIGHTS**

**ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ СУТНОСТІ ІНСТИТУТУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ**

Seleznyova O. M.

*doctor of Law, associate Professor,
Head of the Department of Professional
and Special Legal Disciplines
Bukovinian University
Chernivtsi, Ukraine*

Селезньова О. М.

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри професійних
та спеціальних правових дисциплін
ПВНЗ «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна*

На відміну від інших подібних інститутів, інститут інформаційних прав перебуває у доволі відносному стані стосовно своєї правової природи, сутності та класифікаційної диференціації. Його значення може виражатися в подвійній ролі для теперішнього суспільства: з одного боку – у зв'язку з інформаційними загрозами, інформаційною блокадою та пропагандою охорона та захист інформаційних прав людини та громадянина мають першорядну актуальність, з іншого – з огляду на малодослідженість та матеріально-економічними негараздами нинішніх суспільних умов з'ясування внутрішнього змісту інформаційних прав відступає на другий план. Проте не варто недооцінювати зовнішні загрози в інформаційному середовищі, тому слід продовжувати дослідження інституту інформаційних прав у його спектральному вияві.

Інститут інформаційних прав має давню історію. Здавалося б, сучасна термінологія («інформація») підкреслює новітність, модерність інформаційних прав. Проте це далеко не так. Окремі аспекти прояву інформаційних прав спостерігаються ще в Основному законі Самостійної України 1905 року. Далі – ми знаходимо закріплення деяких інформаційних прав на рівні Конституцій 1918, 1919, 1937 років. Це явно показує на важливість нормативного врегулювання (хоча б на теоретичному рівні) виникаючих інформаційних відносин, а отже, на потребу захисту і охорони інформаційних прав.

Формат інституту інформаційних прав значно розширюється з проголошенням незалежності України, з виробленням національної нормативно-правової бази, з розвитком вітчизняного інформаційного законодавства. Уже можна говорити про диференційні розгалуження інформаційних прав. Сприяють процесу юридичного оформлення

інформаційних прав не тільки постійний стрімкий розвиток інформаційного суспільства та виникнення невідомих раніше інформаційних відносин, але й постійна їх трансформація та нормативна обґрунтованість на міжнародному рівні. Український законодавець у своїй діяльності постійно може знайомитися з міжнародними нормативно-правовими актами, які регламентують встановлення та реалізацію інформаційних прав; винести те, що підходить для відносин в нашій державі, доопрацювати, змінити, порівняти. Це великий базовий досвід. Але і за таких обставин, потрібно вкрай обережно вводити в національне правове поле певні інформаційно-правові норми. Починаючи з поняття, закінчуючи класифікацією інформаційних прав. Пізніше – з можливостями їх реалізації, захистом та охороною. Так, навіть термін «інформаційні права» у міжнародному законодавстві може не звучати аналогічно до нашого сприйняття, а закріплюватися в документах як певна свобода, чи певне право.

Сформулювати дефініцію інституту інформаційних прав можна наступним чином.

Інститут інформаційних прав – це системна сукупність загальнобов'язкових правил поведінки, встановлених або санкціонованих державою, які регулюють інформаційні права особи, групи осіб, суспільства.

Як можемо спостерігати, до інституту інформаційних прав входять лише ті правила (норми), які установлені державою. Якщо деяке право, яке носить інформаційно-правову природу, не закріплюється у визначеному державою порядку, то таке право не можна вважати таким, що входить до інституту інформаційних прав. Навіть якщо відносини мають місце, і їх не закріплення носить тимчасовий характер у силу своєї модерності, все одно певне «право» не має входити до інституту інформаційних прав. Лише за умови нормативного забезпечення, можна говорити про існування того чи іншого інформаційного права.

У свою чергу, інформаційні права – це своєрідні можливості особи, групи осіб, суспільства щодо реалізації інформаційних потреб.

Не зважаючи на те, що інформаційні права є одними з «наймолодших» в системі вітчизняних прав та дослідження їх правової сутності знаходиться на початковому етапі (і саме не через меншу значущість порівняно з іншими правами, а у зв'язку з браком необхідного дослідникам часу для вивчення цього нового в правовому полі інституту; щодо актуальності вивченні та подальшої нормативної регламентації, то її не має потреби доводити – варто подивитися на сучасні реалії політичної ситуації в Україні), диференційну складову інформаційних прав в загальних рисах уже можна передбачити. Тут

варто говорити про поділ інформаційних прав за критеріями рівня нормативно-правового регулювання, видом нормативно-правового джерела, ступеня поширеності на суб'єктів правовідносин.

Значущим, на наш погляд, може стати критерій кола впливу на суб'єктів суспільних відносин. У такому випадку виокремлюються індивідуальні інформаційні права – права, які стосуються окремої особи (право на інформацію про стан власного здоров'я, право на спростування недостовірної інформації про себе у судовому порядку), колективні інформаційні права – до групи осіб (право на відкриту науково-технічну інформацію, право профспілок отримувати інформацію про результати господарської діяльності підприємств), загальні інформаційні права – до більшої кількості проживаючих на території держави осіб (право на свободу слова, право вільного доступу до інформації про стан довкілля).

Таким чином, внутрішні підвалини юридичного існування інституту інформаційних прав є доволі складними. Вони потребують свого подальшого вивчення як в теоретичному, так і прикладному значенні, адже не можливо побудувати демократичне суспільство з широким правовим полем без наукового аргументування та забезпечення нормативно-правового регулювання інформаційних прав.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-25>

ON THE ISSUE OF LEGAL REGULATION OF CRYPTOCURRENCY IN UKRAINE AND THE EU

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Solodan K. V.

*PhD, Assistant of Public Law
Department
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Солодан К. В.

*доктор філософії (PhD), асистентка
кафедри публічного права
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Криптовалюта розвивається швидко і широко. Україна посідає чільне місце за кількістю користувачів криптовалют у світі, а такі фактори, як пандемія COVID-19 та повномасштабна війна лише сприяють поширенню практики використання криптовалют. Все це